

2015-ci il noyabrın 1-də keçirilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdə vətəndaşların seçki hüququnu pozan hərəkətlərdən (hərəkətsizliklərdən) və qərarlardan şikayətlərin araşdırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının nəzdində yaradılmış ekspert qrupunun üzvləri Bəxşeyiş Əsgərovun, Ramiz İbrahimovun, Validə Kazımovanın, Tofiq Həsənovun, Qabil Orucovun, İradə Hacıyevanın, Rafiq Abbasovun, Samir Tağıyevin və İlkin Şahbazovun Mərkəzi Seçki Komissiyasına daxil olmuş 2 noyabr 2015-ci il tarixli 118, 119, 120, 121 sayılı, 4 noyabr 2015-ci il tarixli 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139 və 5 noyabr 2015-ci il tarixli 143 sayılı müraciətlər üzrə

BİRGƏ RƏYİ

Bakı şəhəri

5 noyabr 2015-ci il

2015-ci il noyabrın 1-də keçirilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdə Müsavat Partiyasından 10 sayılı Binəqədi üçüncü seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Aslanlı Gülağa Qulam oğlu 2 noyabr 2015-ci il tarixdə, 30 sayılı Suraxanı birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Mahmudov Misir Məhəmməd oğlu, 25 sayılı Nizami ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Məmmədzadə Zakir Bəkir oğlu, 31 sayılı Suraxanı ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Hacılı Mustafa Mustafa oğlu, 50 sayılı Abşeron-Qobustan seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Soltanlı Səxavət Şirsoltan oğlu, 120 sayılı Cəbrayıl-Qubadlı seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Əmiraslanov Razim Malikəjdər oğlu, 15 sayılı Yasamal birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Qəmbər İsa Yunis oğlu, 46 sayılı Şirvan seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Fəttah Elman Volodya oğlu, 33 sayılı Xətai birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Hacılı Arif Mustafa oğlu, 34 sayılı Xətai ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Nağıyeva Dilşad Səfərbəy qızı, 13 sayılı Xəzər-Pirallahı seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Nəsirov Niyaz Eynulla oğlu 4 noyabr 2015-ci il tarixdə Mərkəzi Seçki Komissiyasına yazılı müraciət edərək müvafiq seçki dairələri üzrə səsvermənin nəticələri haqqında dairə seçki komissiyalarının yekun protokollarının etibarsız sayılmasını, həmin seçki dairəsi üzrə səsvermənin baş tutmamasının və ərizəçiyə münasibətdə Avropa İnsan Hüquqları və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Konvensiyasına dair 1 sayılı Protokolun 3-cü maddəsinin pozulmasının tanınmasını, 33 sayılı Xətai birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Hacılı Arif Mustafa oğlu, 15 sayılı Yasamal birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Qəmbər İsa Yunis oğlu 2 noyabr 2015-ci il tarixdə, 71 sayılı Masallı kənd seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Fərzulla Xasay Səfər oğlu 4 noyabr 2015-ci il tarixdə, 59 sayılı Salyan seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Əliyev Valeh Hümət oğlu 5 noyabr 2015-ci il tarixdə Mərkəzi Seçki Komissiyasına yazılı müraciət edərək müvafiq dairə seçki komissiyalarının 29 oktyabr 2015-ci il tarixli 23/68 sayılı, 30 oktyabr 2015-ci il tarixli 28/67 sayılı, 30 oktyabr 2015-ci il tarixli 30/117 sayılı və 30 oktyabr 2015-ci il tarixli 22/55 sayılı qərarlarının ləğv edilməsini, 31 sayılı Suraxanı ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Hacılı Mustafa Mustafa oğlu Mərkəzi Seçki Komissiyasına yazılı müraciət edərək deputatlığa namizədliyinin geri götürülməsi və çap olunmuş seçki bülletenlərindən adının pozulmasını, habelə onun dairə seçki komissiyasına etdiyi eyni məzmunlu müraciətinə həmin komissiya tərəfindən baxılmaması səbəbindən qanunsuz hərəkətsizliyə yol verməsini əsas götürərək onun hərəkətsizliyinə hüquqi qiymət verilməsi üçün müvafiq dövlət orqanlarına müraciət edilməsini xahiş etmişlər.

Biz, ekspert qrupunun üzvləri Bəxşeyiş Əsgərov, Ramiz İbrahimov, Validə Kazımova, Tofiq Həsənov, Qabil Orucov, İradə Hacıyeva, Rafiq Abbasov, Samir Tağıyev və İlkin Şahbazov həmin müraciətləri nəzərdən keçirərək aşağıdakıları müəyyən etdik:

Müraciətlər Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin və "Azərbaycan Respublikasının Mərkəsi Seçki Komissiyasına və dairə seçki komissiyalarına seçki hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar şikayət və müraciətlərin verilməsi və onlara baxılması qaydaları haqqında Təlimat"ın tələblərinə uyğun tərtib edildiyindən və nəzərdə tutulan şikayət vermə müddətində verildiyindən tərəfimizdən araşdırmaya qəbul edilmişdir.

Araşdırma prosesində müraciət etmiş deputatlığa namizədlərlə əlaqə saxlanılmış, onlara əlavə sənədlər və materiallar təqdim etmək, araşdırmada və iclasda iştirak etmək hüquqları izah edilmişdir.

Müvafiq seçki dairələri üzrə səsvermənin nəticələri haqqında dairə seçki komissiyalarının yekun protokollarının etibarsız sayılmasını, həmin seçki dairəsi üzrə səsvermənin baş tutmamasının və ərizəçiyə münasibətdə Avropa İnsan Hüquqları və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Konvensiyasına dair 1 sayılı Protokolun 3-cü maddəsinin pozulmasının tanınması və dairə seçki komissiyalarının müvafiq qərarlarının ləğv edilməsini tələb edən ərizəçilər öz tələblərini əsasən onunla əsaslandırıb ki, hər biri öz seçki dairəsi üzrə namizədliklərinin qeri götürülməsi barədə ərizə ilə müvafiq dairə seçki komissiyalarına müraciət etsələr də dairə seçki komissiyaları onların müraciətlərini təmin etməmiş, nəticədə adlarının seçki bülletenlərində saxlanması digər namizədlərin hüquqlarının pozulmasına səbəb olmuşdur. Belə ki, əks təqdirdə onların topladıqları səsler müvafiq namizədlər arasında bölünərdisə, bu seçilən namizədin dəyişməsinə səbəb olmaqla seçkilərin nəticələrinə həlledici təsir göstərərdi.

Araşdırma ilə müəyyən olunmuşdur ki, ərizəçilərin qeydə alındıqları seçki dairələri üzrə topladıqları səsler hətta ən çox səs toplamış lider namizəddən sonra ikinci yer tutmuş namizədin səslerinin üzərinə gəlinə belə alınan rəqəm seçkilərin nəticələrinə təsir edə bilməz. Belə ki, 10 sayılı Binəqədi üçüncü seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 15728 səs, ikinci namizəd – 2806 səs, şikayətçi Aslanlı Gülağa Qulam oğlu – 487 səs; 13 sayılı Xəzər-Pirallahı seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 25505 səs, ikinci namizəd – 1621 səs, şikayətçi Nəsirov Niyaz Eynulla oğlu – 1253 səs; 15 sayılı Yasamal birinci seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 16764 səs, ikinci namizəd – 1084 səs, şikayətçi Qəmbər İsa Yunis oğlu – 599 səs; 25 sayılı Nizami ikinci seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 13219 səs, ikinci namizəd – 1596 səs, şikayətçi Məmmədzadə Zakir Bəkir oğlu – 1100 səs; 30 sayılı Suraxanı birinci seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 9522 səs, ikinci namizəd – 1221 səs, şikayətçi Mahmudov Misir Məhəmməd oğlu – 434 səs; 31 sayılı Suraxanı ikinci seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 5473 səs, ikinci namizəd – 4341 səs, şikayətçi Hacılı Mustafa Mustafa oğlu – 1078 səs; 33 sayılı Xətai birinci seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 12078 səs, ikinci olan şikayətçi Hacılı Arif Mustafa oğlu – 1799 səs; 34 sayılı Xətai ikinci seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 13196 səs, ikinci namizəd – 4067 səs, şikayətçi Nağıyeva Dilşad Səfərbəy qızı – 547 səs; 46 sayılı Şirvan seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 14703 səs, ikinci namizəd – 5316 səs, şikayətçi Fəttah Elman Volodiya oğlu – 184 səs; 50 sayılı Abşeron-Qobustan seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 17887 səs, ikinci namizəd – 3803 səs, şikayətçi Soltanlı Səxavət Şirsoltan oğlu – 661 səs; 120 sayılı Cəbrayıl-Qubadlı seçki dairəsi üzrə - lider namizəd – 14723 səs, ikinci namizəd – 2226 səs, şikayətçi Əmiraslanov Razim Malikəjdər oğlu – 2088 səs toplamışdır.

Əlavə olaraq namizədliyini geri götürmüş namizədə səs vermək qərarını qətiləşdirmiş seçicilərin hamısının həmin namizəd seçkilərdən imtina etdikdən sonra mütləq seçilən deyil, digər seçilməyən namizədlərə səs verəcəklərinin iddia edilməsi də ən azı mübahisəsiz görünür. Qeyd edilənlərdən aydın görünür ki, həmin seçki dairələri üzrə seçicilərin iradəsinin müəyyən olunmasının qeyri-mümkünlüyünə dair iddialar və ərizəçilərin adlarının seçki bülletenlərindən çıxarılmaması ilə əlaqədar yaranmış vəziyyətin müvafiq seçki dairəsi üzrə seçki prosesində iştirak edən şəxslərin hüquqlarının pozulması kimi yozulması əsassızdır.

Bundan başqa, yetkinlik yaşına çatmış fəaliyyət qabiliyyətli şəxslərin hüquqlarının digər şəxslər tərəfindən müdafiə olunması mexanizmləri Azərbaycan Respublikasını qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmişdir. Belə ki, bir şəxs üçüncü şəxslər qarşısında təmsilçilik üçün başqa şəxsə Mülki Məcəllənin 362-ci maddəsinə əsasən etibarnamə verməklə öz hüquqlarının müdafiəsini ona həvalə edə bilər.

Göründüyü kimi, ərizəçilərin üçüncü şəxslərin hüquqi müdafiəsini həyata keçirmələri üçün müvafiq səlahiyyətləri olmamış, ərizəçilər tərəfindən hüquqlarının pozulması iddia edilən digər şəxslər isə hüquqlarının pozulması iddiası ilə çıxış etməmişlər.

Qeyd edilənlər belə nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, ərizəçilərin qeydə alındıqları müvafiq dairə seçki komissiyalarının həmin seçki dairələri üzrə səsvermənin nəticələrinə dair protokollarının etibarsız sayılması, seçkilərin baş tutmamış hesab edilməsi barədə iddialarının, eləcə də qeyd edilən dairə seçki komissiyalarının qərarlarının ləğv edilməsi tələbi əsassız olduğundan təmin edilməməlidir.

31 sayılı Suraxanı ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Hacılı Mustafa Mustafa oğlu isə öz tələbini aidiyyəti hissədə digər müraciət edənlərlə eyni qaydada, DSK-nın hərəkətsizliyinə münasibətdə onun yazılı müraciətinə ümumiyyətlə baxılmaması ilə əsaslandırmışdır. İddiaçı tərəfindən 2 noyabr 2015-ci ildə deputatlığa namizədliyinin geri götürülməsi və çap olunmuş seçki bülletenlərindən adının pozulması tələbi ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasına müraciət etməsi isə təəccüblü görünməklə yanaşı, həmin hissədə həm qanunvericiliyə görə, həm də səsvermə artıq başa çatdığı üçün əhəmiyyətini itirdiyindən və mahiyyətcə təmin edilməsi mümkün olmayan tələb olduğundan rədd edilməlidir. Bununla yanaşı, M.Hacılının dairə seçki komissiyasına etdiyi iddia edilən müraciətinə həmin komissiya tərəfindən baxılmaması səbəbindən qanunsuz hərəkətsizliyə yol verməsini əsas götürərək DSK-nın hərəkətsizliyinə hüquqi qiymət verilməsi üçün müvafiq dövlət orqanlarına müraciət edilməsi hissəsində isə həmin tələbin təmin olunmasından aşağıdakı əsaslara görə imtina edilməlidir:

Belə ki, dairə seçki komissiyası tərəfindən təqdim edilmiş sübutlardan görünür ki, M. Hacılının müraciəti 2 noyabr 2015-ci il tarixdə 31 sayılı Suraxanı ikinci dairə seçki komissiyasına poçt vasitəsilə daxil olmuş, elə həmin gün 091 sayı ilə qeydiyyatda alınmış, həmin müraciətə dairə seçki komissiyasının iclasında dərhal baxılaraq qərar qəbul edilmiş, məlumat lövhəsindən asılmaqla dərc olunmuş və ərizəçiyə çatdırılması ilə bağlı tədbirlər görülmüşdür.

Qeyd edilənlərə əsasən M.Hacılının müraciəti əsassız olduğundan təmin edilməməlidir.

Beləliklə, yuxarıda qeyd edilənlərə, Azərbaycan Respublikası seçki qanunvericiliyinin tələblərinə və Mərkəzi Seçki Komissiyasının preyardisial əhəmiyyət kəsb edən qərarına əsasən ərizəçilərin müraciətləri əsassız hesab edilərək təmin edilməməlidir.

Belə ki, 29 oktyabr 2015-ci il tarixdə Müsavat Partiyasının səlahiyyətli nümayəndəsi G.Q.Asanlı və başqanı A.M.Hacılı Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına yazılı müraciət edərək Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə 2015-ci il noyabrın 1-nə təyin edilmiş seçkilərdə partiyanın iştirakının dayandırılması, partiyanın qeydə alınmış namizədlərinin namizədlikdən imtina etmələrinin onların öz mülahizəsinə verilməsi barədə qərar qəbul etdiklərini bildirmiş və partiyanın qeydə alınmış namizədlərinin namizədlik statusundan imtinası barədə ərizələrinin dairə seçki komissiyaları tərəfindən qəbul edilməsinə şərait yaradılmasını, habelə seçkilərin təxirə salınaraq 4 ay sonraya təyin olunmasını xahiş etmişdilər.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının 29 oktyabr 2015-ci il tarixli 40/287 sayılı qərarı ilə həmin müraciətlər əsassız olduğundan təmin edilməmişdir. MSK-nın qərarı Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 154.1-ci maddəsinə əsasən, siyasi partiyanın öz nizamnaməsinə uyğun olaraq, siyasi partiyaların blokunun isə ona daxil olan siyasi partiyaların səlahiyyətli nümayəndələrinin qərarları ilə səsvermə gününə ən gec 10 gün

qalanadək istənilən vaxt müvafiq dairə seçki komissiyasına yazılı ərizə verərək, birmandatlı seçki dairəsi üzrə irəli sürülmüş namizədi, qeydə alınmış namizədi geri çağırmaq hüququna malik olması müddəası ilə əsaslandırılmışdır. Mərkəzi Seçki Komissiyasının bu qərarı Bakı Apelyasiya məhkəməsinin 3 noyabr 2015-ci il tarixli qərarı ilə qüvvədə saxlanılmışdır.

Yuxarıda göstərilənləri əsas götürərək, Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 112-ci, 112-1-ci, 154.1-ci maddələrinə və "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına və dairə seçki komissiyalarına seçki hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar şikayət və müraciətlərin verilməsi və onlara baxılması qaydaları haqqında Təlimat"ın 1-ci, 2-ci, 4-cü, 6-cı və 7-ci hissələrinə əsasən **rəyə gəldik:**

1. 31 sayılı Suraxanı ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Hacılı Mustafa Mustafa oğlunun 2 noyabr 2015-ci il tarixli 118 sayılı və 4 noyabr 2015-ci il tarixli 132 sayılı, 33 sayılı Xətai birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Hacılı Arif Mustafa oğlunun 2 noyabr 2015-ci il tarixli 119 sayılı və 4 noyabr 2015-ci il tarixli 137 sayılı, 10 sayılı Binəqədi üçüncü seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Aslanlı Gülağa Qulam oğlunun 2 noyabr 2015-ci il tarixli 120 sayılı, 15 sayılı Yasamal birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Qəmbər İsa Yunis oğlunun 2 noyabr 2015-ci il tarixli 121 sayılı və 4 noyabr 2015-ci il tarixli 135 sayılı, 71 sayılı Masallı kənd seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Fərzulla Xasay Səfər oğlunun 4 noyabr 2015-ci il tarixli 129 sayılı, 30 sayılı Suraxanı birinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Mahmudov Misir Məhəmməd oğlunun 4 noyabr 2015-ci il tarixli 130 sayılı, 25 sayılı Nizami ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Məmmədzadə Zakir Bəkir oğlunun 4 noyabr 2015-ci il tarixli 131 sayılı, 50 sayılı Abşeron-Qobustan seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Soltanlı Səxavət Şirsoltan oğlunun 4 noyabr 2015-ci il tarixli 133 sayılı, 120 sayılı Cəbrayıl-Qubadlı seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Əmiraslanov Razim Malikəjdər oğlunun 4 noyabr 2015-ci il tarixli 134 sayılı, 46 sayılı Şirvan seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Fəttah Elman Volodya oğlunun 4 noyabr 2015-ci il tarixli 136 sayılı, 34 sayılı Xətai ikinci seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Nağıyeva Dilşad Səfərbəy qızının 138 sayılı, 13 sayılı Xəzər seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Nəsirov Niyaz Eynulla oğlunun 4 noyabr 2015-ci il tarixli 139 sayılı və 59 sayılı Salyan seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış namizəd Əliyev Valeh Hümət oğlunun 5 noyabr 2015-ci il tarixli 143 sayılı müraciətləri əsassız olduqlarından təmin edilməsin və müvafiq dairə seçki komissiyalarının mübahisələndirilən qərarları dəyişdirilmədən saxlanılsın.

2. Rəy qəbul edildiyi andan 18 saatdan gec olmayaraq dərc olunsun (internet saytına yerləşdirilsin) və surəti müraciət etmiş şəxslərə göndərilsin.

Ekspert qrupunun üzvləri:

Bəxşeyiş Əsgərov

Ramiz İbrahimov

Validə Kazımova

Tofiq Həsənov

Qabil Orucov

İradə Hacıyeva

Rafiq Abbasov

Samir Tağıyev

İlkin Şahbazov